

Українському центру економічних
і політичних досліджень ім. О. Разумкова
info@razumkov.org.ua

Від члена громадського руху
“Український напрямок”
Сідельнікова Андрія Едуардовича
м. Полтава, Майдан Незалежності, 20, офіс 5, 36003
unap.org.ua
office.ukrdirection@ukr.net

Пропозиція щодо спеціального контракту військової служби для громадян вікової категорії 55+ років (Далі – контракт 55+)

1. ВСТУП

Відповідно до даних, оприлюднених Національним банком України, станом на кінець 2025 року більш ніж **7,5 мільйонів** українців залишили країну від початку повномасштабного вторгнення рф. Загальна кількість наших співвітчизників за кордоном сягає 25 мільйонів, враховуючи більш ранні періоди міграції. Беручи до уваги наступне:

- непривабливість мігрантів вікової категорії 55+ на іноземному ринку праці,
- стійку тенденцію до зменшення видатків закордонними урядами на соціальну підтримку мігрантів,
- зростаючу тенденцію закликів іноземних урядів до повернення громадян України призовного віку на Батьківщину з метою захисту держави.

А також виклики, із якими зіштовхується Україна:

- дефіцит особового складу на тилових посадах в силах оборони;
- перевантаження бойового контингенту виконанням адміністративних, логістичних та забезпечувальних функцій;
- соціальна напруга серед військовозобов'язаних старших вікових груп (55+ років), які фізично обмежені для бойових дій, але не бажають ухилятися від обов'язку захисту держави;
- зменшення надходження податків до державного бюджету через втрату підприємцями можливості працювати під час мобілізації.

Вищезазначені проблемні питання надихнули на створення пропозиції щодо спеціального контракту 55+, який буде служити для **збільшення привабливості повернення громадян до України, їх подальшої реінтеграції в українське суспільство, підсилення сил оборони України новим вмотивованим контингентом, збільшення надходжень податків до державного бюджету.**

2. МЕТА ТА ЛОГІКА КОНТРАКТУ 55+

2.1. Мета

Створити окрему форму військової служби для осіб вікової категорії 55+, яка:

- залучає їх до виконання тилових функцій;
- не передбачає участі в бойових діях;
- забезпечує прогнозованість життя та роботи паралельно із виконанням службових обов'язків;
- формує легальний і контрольований кадровий резерв;

виводить із тіні окрему групу громадян призовного віку;
має позитивний економічний ефект для держави у вигляді збільшення надходження податків до бюджету;
вивільняє боєздатний кадровий ресурс та є засобом ефективного керування наявними резервами.

2.2. Базова логіка

Контракт 55+ - це не пільга і не “лайт-армія”, а добровільний, але жорстко структурований контракт з визначеною ціною входу і ціною виходу.

Він орієнтований на людей, які можуть ухилитися, але свідомо обирають легальну форму служби.

Це не контракт для уникнення війни. Це контракт для тих, хто не ховається і бере на себе тилуову відповідальність.

Особи 55+, які не є цінними з огляду на придатність для участі в активних бойових діях, але можуть **принести одночасну користь для держави в армії, виконуючи небойові завдання, та одночасно в тилу, працюючи легально, сплачуючи податки та створюючи нові робочі місця.**

Розрахований на власників бізнесу, активно працюючих, або тих, хто бажає мати можливість офіційно працювати та вести законний спосіб життя, які критично потребують:

прогнозованості розподілу часу на власні справи та військовий обов’язок;

відсутності “обриву” життя;

і зараз використовують свої навички, фінанси, фактор знаходження поза межами України, або іншим чином вимушені порушувати мобілізаційне законодавство задля забезпечення собі такої можливості.

Контракт 55+ окрім іншого:

надає можливість та час не зупиняти **власний бізнес, ФОП; працювати на підприємствах які не можуть бронювати працівників;**

сплачувати податки за своїм цивільним місцем роботи;

виконувати соціальні функції, такі як: виховання дітей, онуків, догляд за батьками та інше.

Для держави це **економічно вигідно:**

скорочення фінансування видатків на ЗСУ за рахунок скорочення кількості осіб які проходять службу на тилуових посадах за стандартними контрактами ЗСУ із стандартним забезпеченням та соціальним пакетом, можливістю отримувати статус учасника бойових дій та інше;

залучення до виконання обов’язків у ЗСУ осіб, які одночасно мають можливість продовжувати свою участь на ринку праці України, сплачувати податки, вести власний бізнес;

скорочення привабливості ухилинських схем із фіктивним працевлаштуванням та інше для осіб 55+;

Створення умов для повернення із за кордону осіб 55+ які можуть укласти контракт та мати чітко визначені умови служби, життя та праці в Україні – сприяння **реінтеграції** певної частини населення, яка покинула Україну.

3. ЮРИДИЧНА ПРИРОДА КОНТРАКТУ 55+

Контракт 55+ є **контрактом ЗСУ з додатковими обмеженнями та умовами**.

Пропонується визначити його як:

окрему форму військової служби обмеженого застосування на час дії воєнного стану в Україні у вигляді залучення громадянина до військової служби на тилуових посадах в діючих військових частинах, але без допуску до бойових дій.

4. УМОВИ КОНТРАКТУ 55+

4.1. Вікові та загальні вимоги:

вік: **50 років і старше**;

одночасна добровільна згода громадянина та військової частини, яка приймає до себе на контракт;

висновок ВЛК - **Придатний до служби у військових частинах забезпечення, ТЦК та СП, ВВНЗ, навчальних центрах, закладах (установах), медичних підрозділах, підрозділах логістики, зв'язку, оперативного забезпечення, охорони**;

як варіант укладання контракту на конкурсній основі, тобто контракт може бути укладено, якщо кандидат буде відповідати певним вимогам які будуть оголошуватись згідно замовлення. Серед іншого можуть бути вимоги щодо перевірки спеціальних професійних навичок, та **обов'язково успішного проходження курсу БЗВП**;

у результаті позитивного рішення стосовно кандидата, військова частина надає йому рекомендаційний лист, який робить можливими прибуття з-за кордону та безперешкодний руху територією України до визначеної військової частини для подальшого підписання контракту.

4.2. Обов'язкова підготовка

Перед початком служби особа **обов'язково проходить курс базової загальновійськової підготовки** тривалістю 45 днів, або інший встановлений термін для цієї категорії громадян.

Мета курсу БЗВП для контракту 55+:

забезпечити легітимність статусу;

сформувати дисциплінарну інтеграцію;

дають командирів підставу сприймати людину як **військову одиницю**, а не "гостя".

Це **фільтр мотивації** — тобто з особами які не пройдуть базову військову підготовку на визначеному рівні контракт розривається або не укладається і вони переходять до стандартних процедур мобілізації.

Додаткові переваги для ЗСУ. За контрактом 55+ особа має право змінити цей контракт на загальний, оскільки психологічний бар'єр вже пройдено, БЗВП пройдена, певна кількість осіб може прийняти рішення про перехід до стандартного контракту із повним соціальним та грошовим забезпеченням.

4.3. Формат служби

15 діб служби на місяць, тобто фіксований графік, який надає можливість проводити легальну цивільну діяльність

фіксований графік;

служба виключно на погодженій посаді;

заборона залучення до бойових дій. Тобто особи які укладають контракт не можуть отримати статус учасника бойових дій за будь-яких умов.

4.4. Посади

Контракт 55+ застосовується виключно до служби у військових частинах забезпечення, ТЦК та СП, ВВНЗ, навчальних центрах, закладах (установах), медичних підрозділах, підрозділах логістики, зв'язку, оперативного забезпечення, охорони.

5. ФІНАНСОВІ ТА СОЦІАЛЬНІ УМОВИ

5.1. Грошове забезпечення

фіксована виплата = 1 мінімальна заробітна плата. Це дозволяє заощаджувати бюджет;

виплата має характер **компенсації**, а не повноцінного грошового забезпечення;

не створює відчуття несправедливості для військовослужбовців із стандартними контрактами ЗСУ, або мобілізованими;

дозволяє скоротити витрати на утримання на тилових посадах осіб які мають повне грошове та соціальне забезпечення за стандартами ВСУ.

5.2. Соціальний пакет

відпустка не надається (через режим 15/15);

скорочений соціальний пакет;

відсутність бойових пільг і статусу учасника бойових дій. тобто особи які укладають контракт не можуть отримати статус учасника бойових дій за будь яких умов.

Мета — зробити цей контракт не привабливим для осіб які мають на меті виключно імітувати службу за грошове забезпечення та майбутні соціальні пільги, такі як отримання статусу учасника бойових дій.

Ці умови мають бути чітко прописані, прийняті добровільно та зрозумілі під час підписання контракту.

6. МЕХАНІЗМ РОЗІРВАННЯ КОНТРАКТУ

Контракт 55+ не є безумовною альтернативою мобілізації.

У разі дострокового розірвання:

особа **повертається до загального військового обліку**;

знімається спеціальний статус контракту 55+.

Наявність цих запобіжників мотивує особу відповідально відноситись до подальшої служби, адже вона пройшла ВЛК, БЗВП, і у разі розірвання контракту відсутні будь-які перешкоди для **мобілізації у загальному порядку** відразу з місця проходження служби за контрактом 55+.

7. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ

Для держави:

створення умов для повернення певної кількості громадян 55+ із-за кордону із родинами – **реінтеграція населення**;

зменшення ухилення громадян від обов'язків військової служби;

залучення додаткового вмотивованого ресурсу 55+;

збереження та збільшення податкової бази;

стабілізація ринку праці;

зменшення витрат на утримання ЗСУ.

7.2. Для суспільства:

зниження соціальної напруги;

підвищення довіри до системи у разі чіткої реалізації проекту ;

відчуття справедливого розподілу обов'язків.

7.3. Для ЗСУ:

додаткова укомплектованість особовим складом.

8. ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ

Можливість поширення умов цього контракту на додаткові категорії громадян, які за сімейними обставинами або при наявності інших законних поважних причин (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12 червня 2013 року № 413 (зі змінами)), не проходять військову службу на загальних умовах.

Просимо вас надати свою експертну оцінку пропозиції та долучитись до обговорення цієї ініціативи.

При ознайомленні із пропозицією щодо спеціального контракту військової служби 55+, прошу вас надати зворотній зв'язок за електронною адресою: office.ukrdirection@ukr.net

Прошу врахувати, що відповідно до політики прозорості громадської організації “Український напрямок”, відповідь буде опублікована на сайті **UNAP.ORG.UA** та буде матеріалом для подальшого обговорення членами громадської організації.

Копії цього листа також направлені до:

Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України;

Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України

Міністерства закордонних справ України;

Міністерства розвитку громад та територій України;

Міністерства оборони України;

Міністерства фінансів України;

Генерального штабу ЗСУ;

Офісу Президента України;

Ради національної безпеки і оборони України;

Комітету з питань економічного розвитку Верховної Ради України;

Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Верховної Ради України;

Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України;

Комітету з питань правової політики Верховної Ради України;

Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Верховної Ради України.

З повагою,

член громадського руху
“Український напрямок”
18.02.2026

Андрій СІДЄЛЬНІКОВ